

„Праця“

Український просвітний тижневик
в Бразилії
виходить в Прудентополі кожного
Четверга.

Передплата
в Бразилії:

Річно 8\$000, піврічно 5\$000.
Для Галичини річно 10 корон.
Для України 5 рублів.
Для Півн. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

ПРАЦЯ

„PRACIA“

Jornal semanal para os
Ukrainos no Brazil.
Publica-se em Prudentópolis
às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. за
стиха. Більші по 200 рс. За
кі оголошення платити ся згодом.

PRACIA
Prudentópolis
Paraná - Brazil

ВИДАВЦІ: Видавнича спілка

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руське ми серце і віра руська“ — З Гус. пс. Маркіяна Шапкевича

Ми Українці до скою
В нас в сила Козаків!

Одинока Українська Часопись у Бразилії.

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гими ам. Укр.

УКРАЇНЦІ! Всюди і всюда стіймо в боротьбі за волю галицької України всі як одна велика громада; одна непоборима і не зломна у своїй сталевій останові і своїм сьвятим стремлінням до волі і свободи свого рідного краю, рідного народу, довго мученого і катованого в неволі!

Не розпука — а завзяте!

Не безрадість — а одна зорганізована думка, праця і боротьба!

Не уступити — але видержати і йти все вперед!

Побіда належить до борців і до завзятих і до тих, що боряться за правду!

До Братів і Сестер за океаном.

(Відозва зі Старого Краю до Українців і Українок в Злучених Державах, Канаді і Бразилії).

Українці і Українки! Братя і Сестри! Що Вас доля вигнала з рідної країни шукати за морем талану як і сі, що Вас українська мати видала на сьвіт як кров з крові і кість із кисти українського народу там, далеко, за широким морем, в просторій Америці — послухайте голосу розпуки, що несеть ся до Вас за море з широкою кровю і пожаром залитої України; відкрийте вразливе ухо для сього серце розриваючого ридання, що пливе до Вас, за океан з грудий многостраждальної, замученої і закатованої Галичини та Холмщини.

Братя і Сестри в Америці! Ви, що працюєте в чорних челюстях неситливих ських майнів чи в огненних печях Карнегія; що потом зливаєте плантації полудня чи степи заходу; що плугом красотою канадськю цілину або корчовиско пралісів Парана, вислухайте нас!

Ваш рідний край Галичина і Холмщина, де Ви лишали рідні хати і рідні душі; де могили Ваших дідів і прадітів; де Вам і Вашим матерям співано тужливу українську колискову пісню; де Вам гуділо радісно величодні лавони рідних церков; де Ви гордо ступали під шумом сі-

косили; де тепер уже люди живуть корою з дерев. Всіх українських робітників, залізничників, поштовиків видалено від праці; лишено на голодову смерть! Українську інтелігенцію, що не хотіла присягати польському урядові, вигнано зі служби і лишено без кусника хліба.

І духово нас хочуть убити. Українські школи і газети замикають; учителів і редакторів держать по тюрмах; українських студентів і студенток виключено цілком від участі у львівських вищих школах. Около 1000 українських сьвящеників арештовано і вивезено; а церкви стоять замкнені. Всі читальні, Січі і Соколи замкнено. Українські бібліотеки і друкарні переважно понищено!

Братя і Сестри! Галичина і Холмщина загибають в страшних обіймах лубавого сусіда із заходу. Вони потребують помочи. Перш за все помочи проти голоду і хоріб, — помочи для вдєржання людий при життю.

Братя і Сестри! Американськю Українці! Вас доля щадила через час усєї війни. Тоді, як Ваша рідна країна весь була стовковиском ворожих війск: Мадярів, Австрійців, Москалів, Німців, Турків та По-

сол парл. і сойм., член Національної Ради; Др. Олександр Марітчак адвокат і Член Національної Ради; Василь Струк, Директор „Сілького Господаря“ у Львові; Льонгин Цегельський, б. посол парл. і сойм. і б. Держ. Секретар.

З. О. У. Н. Р.

Польща нищить сама себе.

Це стара правда, що кого Бог хоче покавати, тому розум відбирає. Ціла польська політика від упадку Австрії до найновіших часів — це одна нитка страшенних політичних промахів помилок, які тепер загрожують не тільки українській, але і польській державності. Сказав наш Шевченко, що Польща впала і нас роздавила. Тепер можна сказати, що як Україна впаде, то й Польщу роздавить. Польки ніколи не відзначались великою державною думкою на дальшу мету. Але їх минувши трагічна історія повинна була чейже їх дечого навчити, бо мовляв, історія учителькою життя. Ба коли Поляк каже, що історія на це є, щоб її не учитись. І дійсно напр. з української історії майже кождий Поляк знає лиш одно зглядно два слова: «українські гайдамаки». Та годі їх слухати учитись чужої історії. Вистарчила-б може власна. Отже, з історично-політичного боку повинен був сейчас після заключення миру між Німеччиною і аліантими власні Полякам в очі незвичайно цікавий факт, для чого Антанта так докладно визначила границю між Німеччиною і Польщею, а східні границі Польщі лишила до нині в воздуху, хоч тут на підставі Вільзонного самоозначення народів польська границя має зокрім вразну етнографічну лінію.

Причина цього факта лежить у тім, що Антанта не хотіла за ніяку ціну допустити до консолідування нових держав, що повстали на Росії, себто: ук-

будовою російською тюрмою і рабів і між Німеччиною нема місця на самостійну Польщу а коли між Росією і Німеччиною мала існувати самостійна Польща то це неспоримий факт, просто дійсно, що в таким разі нема місця на російсько-французький союз, і всі зусилля Антанти в теперішній Росії, всі її мільярди які вона кидає на підмогу російській реакції, служили-б тільки на величезне скріплення могутого російсько-німецького союзу, зверненого проти Антанти.

І коли глянемо на результати польської офензиви в Східній Галичині, на Волині, на Білій Русі і на Литві, то бачимо, маючи перед очима махнівський план Антанти в Росії, що Польща зробила все тільки, що було в її силах, для — власної загибелі. Умоцнивши черемоги Днікіна, який приготував для Польщі ту саму долю, що для України, а в самій своїй хаті Поляки замість працювати над усуненням страшної нужди, ще збільшили голод, холод, викликали ріжні убиті заразливі недуги, заробили до тепер 150 мільярдів марок долгу цєю безглуздою політикою «гуляй душа без контуша», женуть Польщу стрімголов у пронасть власного польського большевизму, а звідси в обійми денікінінсько-царської реакції. І коли Поляки хочать спасти свою державу від грозячої катастрофи, то мусять завернути з безглуздої Сєнкевичової політики «огдем і мечем» супроти польських народів на сході, а передовсім мусять видати Українцям те, що українське, і всі нові держави на руїнах Росії мусять виступити спільно не тільки проти большевизму але й проти грозячої антантської царської реакції. І хай Поляки не забувають от цієї основаної думки: без самостійної України не буде самостійної Польщі. (Осип Турявський у „Волі“)

ого народу там, далеко, за широким океаном, в просторій Америці — послухайте голосу розпуки, що песеть ся до Вас за море з широкою кровю і пожаром залитої України; відкрийте вразливе ухо для сього серце розриваючого ридання, що пливе до Вас, за океан з грудий многострадалної, замученої і закатованої Галичини та Холмщини.

Братя і Сестри в Америці! Ви, що працюєте в чорних челюстях цементавських майнів чи в огненних печках Карнегія; що потом зливаєте плянтації полудня чи степи заходу; що плугом крадете канадську цілину або корчовиско пралісів Парани, вислухайте нас!

Ваш рідний край Галичина і Холмщина, де Ви лишили рідні хати і рідні душі; де могли Ваших дідів і прадідів; де Вам і Вашим матерям співано тужливу українську колискову пісню; де Вам грали радісно великодні лавони рідних церков; де Ви гордо ступали під шумом січових та сокільських прапорів, — у страшній, невисказаній недолі, у безмежній грію.

Нахабний суєд, ненаситний ворог огнем і мечем найшов на нашу країну, з чужою, а в сїм числі й американською помічю, зломив нашу геройську, в своїй посвяті зрівнану армію; випер її моза Збруч; закував в тяжкі кайдани Ваш рідний народ; посіяв страшним горем Ваш рідний край!

Братя і Сестри! Сотки сіл лежать в попеліщах зрівнані зі землею, а сотки тисяч людей, жінок, старців і діточок блукають наче беззахистна звірина під голим небом, живе у земних норах; гинуть масово від холоду, голоду, тифу, червінки і холери. Тисячі людей, чоловіків і жінок, молодців і старців, навіть малих дітей, згинули помордовані озвірилим, одичалим, кровожадним ворогом, і десятки тисяч сиріт остались без куска хліба. Чверть міліона — чуєте! Чверть міліона — свідомих селян, міщан, робітників, жінок, студентів, священників, і т. д. між тим і 70—80-літніх старців та осьмилітніх дітей пігнав ворог у неволю в страшні табори інтернованих та у підземельні каземати, якими засіяна ціла Україна, де вони, ці нещасні мученики за Україну гинуть з голоду, побоїв, ран, знущань, нехлюйства, холоду та хоріб. Найближа уява не здумє сих мук, які ці мученики терплять в польській неволі за се тільки, що вони свідомі Українці; що їх сини служать в українській війську; що вони бажали волі рідному краю.

Братя і Сестри! А до сих політичних переслідувань долучив ворог економічне винищування нашого народу. Є сотки сіл, де нема одного коня, одної корови, ці одного вола. Є цілі повіті, де нема чим обсіяти цілі; де все живо Ляхи на пив

жой і лишено без кусника хліба. І духово нас хочуть убити. Українські школи і газети замкають; учителів і редакторів держать по тюрмах; українських студентів і студенток виключено цілком від участі у львівських висших школах. Около 1000 українських священників арештовано і вивезено; а церкви стоять замкнені. Всі читальні, бібліотеки і Соколи замкнено. Українські бібліотеки і друкарні переважно понищено!

Братя і Сестри! Галичина і Холмщина загибають в страшних обіймах лукавого суєда із заходу. Вони потребують помічі. Перш за все помічі проти голоду і хоріб, — помічі для вдержання людей при життю.

Братя і Сестри! Американські Українці! Вас доля шадла через час усєї війни. Годі, як Ваша рідна країна весь була стовковиском ворожих військ: Мадярів, Австрійців, Москалів, Німців, Турків та Поляків; тоді як вона перерізана попереки сотками глибоких стрілецьких ровів; подірвана раз-враз вирвами гранатів; перепоясана на десятки миль плотом кільчастого дрогу; тоді як вона облита кровю, засіяна кістками, засаджена могилами, засипана румовищами і попелищами, Вам доля не дала пізнати страшних досвідів війни, у якій Ваш рідний край від шести літ загибає в страшних судорогах між життям а смертю. Поспішіть же рідному краю; своїм рідним селам, своїм матерям і батькам, жінкам і мужам, братям і сестрам; своїм діточкам, яких Ви лишили в краю; своїм рідним, з якими Вас вяже тасама кров і тасама мова — підмогою! Скиньте ся кожний і кожда бодай по мілеви на голову, а се дасть сотки тисяч мілів, що буде вже чимало помічю для Вашої нещасної вітчизни! Збирайте датки для жертв боротьби за волю для Галичини і Холмщини, та присилайте їх на адресу підписаного „Тимчасового Українського Комітету Помічі Жертвам Війни“ у Відні, VIII. Строці-Гассе 32. Комітет сей засновано за починком і під авторитетом Збору пробуваючих у Відні членів Національної Ради Західної Области Української Народньої Республіки, а добродійні фонди зібрані сим Комітетом будуть виддані в цілости і безпосередно до розпорядимости „Українського Горалавського Комітету у Львові“, що займаєть ся несенням помічі жертвам війни в Галичині і Холмщині.

У Відні . . . надоліста, 1919 р.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ ПОМОЧІ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ:

Др. Іван Горбачевський, проф. університету і б. міністер, голова, Ілія Семака, б. посол парл. і союзу, член Нац. Ради, секретар; Др. Кость Пелицький, б. посол і голова Ради Держ. Секретарі; Лев Пелицький, б. по-

ітупи учителькою життя. Ба коли Поляк каже, що історія на це є, щоб и не учитись. І дійсно напр. з української історії майже кожний Поляк знає лиш одно зглядно два слова: «українські гайдамаки». Та годі їх силувати учитись чужої історії. Вистарчила-б може власна. Отже, з історично-політичного боку повинен був сейчас після закінчення миру між Німеччиною і аліянтами впасти Полякам в очі незвичайно цікавий факт, для чого Антанта так докладно визначила границю між Німеччиною і Польщею, а східні границі Польщі лишила до нині в воздуху, хоч тут на підставі Вільзонного самоозначення народів польська границя має зовсім виразну етнографічну лінію.

Причина цього факта лежить у тім, що Антанта не хотіла за ніяку ціну допустити до сконсолідування нових держав, що повстали на Росії, себто: України, Білорусі й Литви й підбальоруючи польські анегити на території цих держав, веліла Полякам робити офензиву на сході, будім то проти большевиків, а в дійсности в тій цілі, щоб ослабити ці нові держави і підкопати та вичерпати також силу Поляків через воювання з чужими народами та через непотрібну розтрату польських мілітарних сил. Може бути, що один член Антанти заявився проти польської агресивности на сході і приневолив мирову конференцію запротестувати проти польської офензиви в Галичині, однак цей збірний протест був нещирий неодноразно, піднесений оттак про людське око. Одже яєна річ, що як би Антанта була бажала серіозно прийняти польські операції проти Українців, Білорусів та Литовців, то Польща не була-б сміла ні на крок рушитись на сході. Що більшість членів Антанти заохотила прямо Поляків до офензиви проти Українців, видно з того, що по досконалім факті польської окупації Галичини Поляками Антанта не мала лишної роботи, як легалізувати тимчасово польську окупацію Східної Галичини та не противити ся зовсім польській політиці нечуваною варварського терору супроти української інтелігенції та селянських мас. І коли антанта не хоче згодитись на анексію Східної Галичини до Польщі, звідти, що вона хотіла-б відступити цей край реакційній Росії. Та чи тільки Східна Галичина, Буковина й Бесарабія, Україна, Кавказ, Литва, Естонія мали би, по думці Антанти, творити цей цинний дар для Росії Денікина, щоб позискати панросійське правительство для імперіалістичних планів західно-європейської й американської буржуазії? Рішучо ні! Коли Франція хоче забезпечити себе в майбутнім перед Німцями, то між від-

ли ріжні убійці заразливї недуги, заробили до тепер 150 міліардів марок долгу цюю безглузною політикою «гуляй душа без контуша», женуть Польщу стрімголов у пропасть власного польського большевизму, а звідси в обійми девікінінської-парської реакції. І коли Поляки хотять спасти свою державу від грозячої катастрофи, то мусять завернути з безглуздої Сенкевичової політики «огнем і мечем» супроти непольських народів на сході, а передовсім мусять віддати Українцям те, що українське, і всі нові держави на руїнах Росії мусять виступити спільно не тільки проти большевизму але й проти грозячої антантавської павросійської реакції. І хай Поляки не забувають от цієї основаної правди: без самостійної України не буде самостійної Польщі. (Осип Турянський у „Волі“)

Хроніка звірств ляхів у Східній Галичині.

Під сею рубрикою буде поміщуватись у „Праці“ всі проступки і надужитя, яких допустились, допускаються і будуть допускати ся Ляхи над Українцями у Східній Галичині чи иньшій часті української території. Вісти, які надходять чи то впрот з Галичини чи через американські часописи, суть прямо неймовірними — годі собі навіть уявити ту нужду і терпіння, яких зазнає наш український народ на своїй рідній землі тільки і за се, що хоче бути вільним, своїм паном у своїй хаті. Ми будемо сі непольські вчинки Поляків описувати і п'ятнувати тому, хай не тільки наш нарід тут за морем, але і цілий світ знає, що Ляхи ніколи не були і не є нам братами, але найгіршими (розумієть ся: з їх власної волі — прим. скл.) ворогами.

Зазначити мусимо, що деякі з наших Поляків прудентопільських і иньших околиць жалують ся на „Працю“, будімто она надуживає своїх описів про звірства у Східній Галичині, як і все, що в ній пишеться про Поляків єсть неправдою. Ми не дивуємось, бо, як каже пословиця „правда в очі колить“. Впрочім, і ми бажалиб, щоб се була „неправда“, але неможливою річю є, щоб і в листах приватних, які приходять зі Сх. Галичини сюди та до Українців в Зл. Державах, писалось тільки неправду. Тимбільше, що вісти сі частогусто переходять через польських цензорів. Отже, чи треба нам ще красших доказів про правдивість тих вістей? Чи, сказавши иньшими словами маємо ми, що вже сотки літ гнулись під тягарем польської неволі, і тепер, в тій рішучій хвилі, коли нам вже показалось сонце волі, очайдушно спустити голову і здатись на ласку і неласку Ляхів? Коли нам видирають з рук те, що нам, яко живучому народови належиться т. є. свободу національну, коли над нашим народом, котрий бореться тільки в своїй обороні, знущаються в найдикший, який лише можна собі виобразити спосіб, чи-ж можемо аще мовчати?! Так, ми змовчимо, але тільки, тоді, коли серце перестане бити у грудях послідного Українця!... Годі вже мо-

жете безпечно назвати себе панам на українській землі...

* * *

Польськ й наїзд на монастир оо. Василян в Жовкві.

(Свого часу подавали ми вже про загарбане жовківського монастиря оо. Василян Ляхами загально, а сим разом подаємо сей опис в подробицях за змер. часописею „Свобода“. І так:

Дня 7. серпня 1919 р. прибув до монастиря оо. Василян в Жовкві якийсь Доліговскі з Варшави з повітовим командантом жандармерії в Жовкві, Кручком і заявив заступникови ігумена, що з припущення міністерства війни має зарекувати монастирську печатню та переплетню. На жадане о. Пелеха, аби виказав ся письменною наказом реквізиції відповім, що такого немає і шойно по довгих торгах показав такий приказ, кажучи, що його видано на підставі доносу жандармерії польської і ген. Карніцкого. На питанє, чи дадуть реквізиційний квит, відповів з усміхом, що оо. Василяни одержать інвентар забраних річий. Про заплату не було і бесіди. Інвентар списаний в присутности заступника о. ігумена був тільки поверховний, бо не було в ньому зовсім забраних дрібних знарядів. Рівночасно заявив Доліговскі, що від сего хвилі вступ до друкарні і переплетні оо. Василяннам заборонений; робітників зайнятих в переплетні віддав, а біля будинків поставив сторожу з приказом не пускати нікого а перед всім оо. Василян. Сейчас на другий день почали відмонтовувати і пакувати машини, а до опакования ужили аркушів молитвослова для молодіжи, мимо усних спротивів до повітової команди жандармерії.

В той спосіб знищено цілий наклад (50 тисяч примірників) шкільного молитвослова і около 20.000 молитвослова для католицької родини. Мимо спротиву створено витрихом монастирську столарню і забрано столарського матеріал на паковане машин вартости около 1000 корон. Замкнено для монастиря і церкви електрику і досі її не отворено, хоч електричний завод, а головне акумулятори потребують безпечної опіки фахового електротехніка. Забрано річи які ніяк не можна підтягнути під наказ реквізиції друкарні та переплетні, а саме: руря від водопроводів, запасні части бензинового мотору від молотилки, ведра до носеня води, прасу до копіваня в канцелярії, столи, шафи і т. д. Докладний реєстр зрабованих річий є неможливий, бо від 7. серпня вступ до будинків друкарні і переплетні заборонений. Після вивезеня зрабованих річий запечатано будинки друкарні і переплетні, склад готових друків і електричний завод. Рівночасно запечатано експедицію книжок і Доліговскі великодушно заявив, що має право спалити всі книжки, а тільки тому, що се релігійні книжки, оставляє сі, що вже готові.

Як гарно розвивалась культурно-просвітна праця оо. Василян в Жовкві, найлучше пізнати з сего, що коли 25 літ тому назад була тільки одна стара друкарська машина і то помещена в старій дзвіниці а відтак в будинку, переробленим зі стайні, то в останньому часі було вже 5 великих і дві малі друкарські машини, які від 1913 р. поміщені були в величавім будинку по вимогам гігієни. Видано 120 чисел бібліотеки, деякі по 2 і 3 томи, в сотках тисячах примір-

мальверзації. Представлення в сій справі в старостві нічого не помогли. Сей пан остав дальше начальником громади, хоча в ній не живе, а в справах громадських каже інтересованим приходити до себе до Бистриці. Такі начальники господарюють в спільці з жандармерією по власній впадоби. Між иншими зарядив тойсам пан з Бистриці реквізицію полотна в Смільнім — від кожної хати 3 метри. Цілому селу звісно, що се полотно остало таки в більшій часті в руках вїйта та жандармерії. Проти сих случайв заперестано й протестувати, бо звичайно протестуючі тільки терплять пізнійше від жандармерії, чи від вїйта.

В самій жандармерії служать дуже часто найгірші елементи. Знана річ в Дрогобиччині, що тамошні постерунки вipoзичують собі двоє опришків по фаху, які служать в Самбірщині при жандармерії (один заступник команданта жандармерії в Сільці, инший в Підбужи), а які вславились своїми побоями при доконаних езекуціях. Езекуції з рівночасним побиранням контрибуцій, були, здається, чи не найчастійші в дрогобичькім окрузі. Контрибуції стягнено з отсих громад: Дорожів (100.000 К), Нагуєвич (50.000 К), Гаї Вижні і Долішні, Трускавець (100.000 К), Добрівляни, Ясениця Сільна, Тустановичі, Лішня, Опока, Бронниця, Грушів; в самбірськім повіті: Бабука, Береги, Кільчиці, Сіде, Торгановичі, Ваневичі. Контрибуції виносили в поодиноких селах від 50.000 К до 100.000 К. Крім контрибуцій стягнено також примусові позички (в Дрогобичі від Українців і Жидів стягнено пів мільона корон). Контрибуції стягала жандармерія враз з карною експедицією. Розуміть ся, що при сьому не обійшло ся без рабунків. Клясичним приміром зрабовання може служити господарство о. Дмитра Гординського з Кільчиць, повіт Самбір, якого передше заарештовано. По трох днях випущений з арешту, застав дома голі стіни. Все йому забрано; так живий як і мертвий інвентар. При контрибуціях мучено неселенне в немилосерний спосіб. І так приміром село Нагуєвичі обступило військо з машинними крісами і почало село обстрілювати. Рівночасно дано приказ зібрати ся всім мущинам так молодим як і старим на церковній площі. Старих бито плетеними зі сиріо нагаями, а дітям сказано вилісти на дзвіницю. Жінки мали принести солому. Ту солому підложено під дзвіницю і підпалено. Діти зі страху, і ратуючи жите, почали скакати з дзвіниці, причім двоє забилось, а багато поломило собі руки і ноги. Такий був польський жарт. Огонь згашено.

В селі Трускавиці всіх мушин зігнано на огню подвірє; наказано їм викопати рів, впушено до рова гноївку, катовано людей скільки змога, відтак казано збиті ноги тримати через дві години в гноївці. Від побоїв двох стариків померло.

Арештованя були масові. Перш усього арештовано інтелігенцію і свідоміших селян. Впадано до домів в ночі і забирано дуже часто неолітких людей, що приміром училось о. Грушкевичеви зі Смільної, повіт Дрогобич. Передане о. Грушкевичеви біле забрала жандармерія для себе. З о. Прушкевичем вивезено між иншими о. Яхна з Заліття, о. Онискевича з Купнович і 6 инших святих святих зі Старосамбірщини і Турчанщини. На двірці в Перемишлі були сі святих святих виставлені на таку поругу. Споміж маси інтернованих Українців і Жидів вилучено святих святих і поставили віддільно. Інтернованим наказано робити віддільно.

зложеній з 8 людей, заставити обід або вечеру. Жінка зіставлена дома з дрібними дітьми мусить дослівно кожного дня годувати 8 жандармів. Діяло ся се через цілих три місяці — аж до мого відходу і мабуть і дальше ще дієть ся.

Щодо полонених то їх перевезено через Самбір скованих по 8 до 10 разом; живлено виваром з кропиви, а яким побоям вони підлягають, на доказ хай служать сей факт що приміром в Самборі при улиці Ткацькій, в будинку жіночої школи, де задержують полонених в переїзді, — не тільки підлога була покровавлена, але і стіни (що безперечно походило від побоїв). Попри будинок годі перейти, такі страшні крики, стони зойки розносять ся з будинку.

Тако то панованє ляцке!!!

ВСЯЧІНА.

ГАЛИЧИНА МАЄ ДІСТАТИ ШИРОКУ АВТОНОМІЮ.

Граф Тишкевич, голова української місії в Парижі дізнався з півурядового джерела що Найвисша Рада дала поручення Польщі тимчасово зайняти Східну Галичину на протяг 25 літ. Східна Галичина малаб мати автономію оперту на статутах випрацьованих доктором Панейком з дуже широкими правами. То рішення запало без поради української місії в Парижі.

Київ в руках Українців.

Наслідком заняття Полтави, Любіна, Ромнів, Гребенки і багато других залізничих узлів селянськими повстанцями, Денікин дав розказ своїм військам опорожнити Київ. В слід за ним посувають ся українські повстанці.

(З того виходилоби, що Денікин дійсно покинув Київ ще в половині листопада і більше до нього не вернув. Перед півторем місяця було донесення, що Махно здобув Київ, а не чути нічого про похід Денікина. Можна надіятися, що в Києві єсть вже головний отаман Четлюра.)

Українські вивіски на Угорщині.

Командуючий генерал закарпатської України видав дня 23. жовтня розпорядок, після якого всі вивіски фірм в Ужвороді мають бути в українській мові.

Англія не буде підпирати Денікина.

Віденське БК. доносить з Лондону: В промові проти англійської інтервенції в Росії заявив Лойд Джордж, що треба буде зречися підпирати морально й матеріально Колчака й Денікина. Французький уряд є також цього погляду, бо не думає далі складати нових жертв на річ Росії.

Положенє в Польщі.

Як доносять найновіші вісти, польське правительство зарядило загальну мобілізацію. Причиною малоб бути се, що максималісти приговляють ся наступом на Польщу. Ну-ну, і готово єще справдити ся се, що вже нераз її свої й чужі пророкували, себто, що Польща мусить єще бороти ся, але не тому, щоб розширити своє крулевство „од моржа до моржа“, але щоб ратувати бодай те, що їй правно належить ся. Рівнож і на границях від Німеччини щось не на добре заносить ся.

„Так нам допомуж Буг“.

В українському львівськім журналі „Вперед“ читаємо ось що:

Радість „народової“ буржуазної преси не дає описаня!...

Як витали Клеманса у Німеччині?

„Berl. Tagblatt“ подає з Женеви, що Клемансо зі Штрассбурга поїхав до Кельна чисто німецької території. Німецькі власти прийняли його коректно але дуже зимно. Повитали його три німецькі урядники з ляндратом на чолі. Клемансо зближився до них і подав ляндратови руку, а цей сказав до нього: „Пане президенте, маю честь повитати Вас. Даруйте мою лиху францушчину“. Після цього привитання Клемансо говорив з ними про портові уладження. Коли опісля переїзджав через місто, всі улицы були якби вимерлі, всі мешканці сиділи по хатах. Одначе на мурах були плякати з написею „Willkommen!“ (Витайте!) Коли Клемансо спитав про їх значіння, сказали йому, що це відносить ся до повертаючих з полону жовнірів, а не до нього.

Згода між Францією й Ватиканом.

Згідно з телеграфічними донесеннями з Риму, ватиканські часописі заявляють отверто, що будуть навязані відносини між Апостольською Столицею й французьким урядом.

Представник Ватикану в союзі народів.

Комісія, яка робить підготовку до введення в жите Лігу Народів, вирішила, щоб до неї прийняти також і Апостольську Столицю. Хоч Ватикан не становить нині нації, то одначе він має право справедливости і тому його не мож виключати з міжнародної політики. Цю справу передано окремому комітетови

Три тисячі святих святих згинуло у війні.

Французька статистика виказує, що не менше як 3000 світських святих святих згинуло в бою на французько-німецькім фронті, а ще більше є ранених та інвалідів. Крім цього згинуло яких 400 законних святих святих.

Заступник графа Тишкевича в Ватикані.

Львівська „Нова Рада“ повідомляє, що український уряд вислав до Риму о. Бона, який має заступати неприсутного гр. Тишкевича.

В Сибірі генерал Семенов оголосив, що бере керму ряду у свої руки.

В Уграх послідні вибори показали, що нарід хоче і іде за монархією.

В Австрії всі тої гадки, що одинокє їх спасене се злука Австрії з Німеччиною.

В Німеччині першим кандидатом на президента старий Гінденбург.

В Франції вибрано на президента Дешанеля. Знаний Клемансо уступив з причини недуги.

Ліга Народів відбула дня 16. м. м. перше своє засіданє.

„Гріппа“ в півн. Америці.

Часописи доносять, що слабість „гріппи“ (та сама що і тут у Бразилії була) поновляється знова у многих місцях півн. Америки. Згадана слабість панувала також і в Європі.

Посмертні згадки.

Тит Ревакович.

„Вперед“ повідомляє, що у Львові помер визначний український діяч, судовий радник, Тит Ревакович. Великий опікун Української Буржуазії.

но акумулятори потрабують безпечної роботи фахового електротехніка. Забрало річ як ніяк не можна піднягнути під наказ ревізії друккарні та переплетні, а саме: рури від водопроводів, запасні часті бензинового мотору від молоділки, ведра до носення води, прасу до копіювання в канцелярії, столи, шафи і т. д. Докладний реєстр зрабованих річий є неможливий, бо від 7. серпня вступ до будинків друккарні і переплетні заборонений. Після вивезення зрабованих річий запечатано будинки друккарні і переплетні, склад готових друків і електричний завод. Рівночасно запечатано експедицію книжок і Доліговскі великодушю заявив, що має право спалити всі книжки, а тільки тому, що се релігійні книжки, оставляється, що вже готові.

Як гарно розвивалась культурно-просвітна праця оо. Василян в Жовкві, найлучше пізнати з сего, що коли 25 літ тому назад була тільки одна стара друккарська машина і то поміщена в старій дзвінниці а відтак в будинку, переробленим зі стайні, то в останньому часі було вже 5 великих і дві малі друккарські машини, які від 1913 р. поміщені були в величавім будинку по вимогам гігієни. Видано 120 чисел бібліотеки, деякі по 2 і 3 томи, в сотках тисячах примірників, церковно народне письмо „Місіонар“ в 20.000 до 30.000 примірників; видано вишивки і все те, почавши від машин забрали новочасні Татари; дім друккарні знищили а готові аркуші або спалили або знищили. Із переплетні забрали 17 машин, всі прилади до найкрасших оправ книжок, а книжки, які були в роботі, знищили. Вартість цілого підприємства оцінили знавці щонайменше на півтора мільона корон. В дома забрали архів і домашній музей; цінні фелони, срібні богато золочені чаші, образи, плашеницю, гафтовану золотом руками Домни Александри, жінки волосого господаря з 1472 р.; підручку бібліотеку отців, нові лексії проповіді великої вартости, все те враз з шафами забрали. Крім того все забрали біле, постіль, столи, крісла, ліжка, лампи — одним словом все, що лиш можна було взяти. По виході тих Гунів виглядав цілий монастир гірше стайні.

Те саме сталося з монастирем в Крехові.

ПОВЕДЕННЯ ЛЯХІВ У САМБІРСЬКІЙ І ДРОГОБИЧІНСЬКІЙ.

[З віденського „Українського Прапора“].

А. К., літ 63, зі Сілиця, повіт Самбір, якому вдалося втечи від арештування з Галичини подає:

Дня 17. мая 1919 р. впали польські легіонери враз з кольтоністами зі сусіднього села Вільшанника до Сілиця і під покривкою шукання амуніції, почали село рабувати. Забрали всякі предмети їм до вподоби, збіже, начине, одіж і вивезли на власний ужиток до дому. Рабунок став так голосний, що й сама польська жандармерія видала слідство, причім однаке нікого не покарано. В тімсамім часі зрабовано ще громади: Вільшанник і Сіле. У всіх громадах поусувано начальників громад з часів українських властей, а назначено на їх місце вказаних через польську жандармерію людей, звичайно Поляків. Наприклад в громаді Смільна, повіт Дрогобич, не було зовсім Поляка. На начальника громади настановила жандармерія Поляка з Бистриці, села віддаленого 4 кілометри від Смільної, чоловіка, який як за Австрії, так і за українських властей був вже кілька разів караний за крадіж і ріжні

ніні площі. Завантажені сірими плетеними з сирого нагаями, а дітям сказано вилісти на дах дахницю. Жінки мали принести соломку. Ту соломку підложено під дахницю і підпалено. Діти зі страху, і ратуючи житє, почали скакати з дахниці, причім двоє забилось, а богато поломило собі руки і ноги. Такий був польський жарт. Огонь згашено.

В селі Трускавиці всіх мушин зігнано на огно подвіре; наказано їм викопати рів, впушено до рова гноївку, катовано людей скільки змога, відтак казано збиті ноги тримати через дві години в гноївці. Від побоїв двох стариків померло.

Арештування були масові. Перш усього арештовано інтелігенцію і сьвідоміших селян. Впадено до домів вночі і забирали дуже часто неолітких людей, що приміром лучилось о. Грушкевичеві зі Смільної, повіт Дрогобич. Передане о. Грушкевичеві біле забрала жандармерія для себе. З о. Прушкевичем вивезено між іншими о. Яхна з Заліктя, о. Онишкевича з Купнович і 6 інших сьвящеників зі Старосамбірщини і Турчанщини. На двірці в Перемишлі були сі сьвященики виставлені на таку поругу. Споміж маси інтернованих Українців і Жидів вилучено сьвящеників і поставили віддільно. Інтернованим наказано робити вільні вправи. Відтак віддано одному інтернованому Жидови команду над сьвящениками і стариками при публичній нарузі (де товпа народу приглядалась) і вони мусіли робити вправи. Не кажу вже о сім, на яку долю наражені родини інтернованих. Ревізія в „заражених“ домах як найчастійше. Приміром до домів висше названих сьвящеників, о. Грушкевича зі Смільної і о. Яхна зі Заліктя приходять жандармерія кожного дня, кожного дня каже командат патрулі,

Діточий кутюк

Перевернений каламар.

Пані учителька, війшовши до школи, побачила перевернений каламар. Зошити, книжки і лавки, були обмазані атраментом. — „Хто виляв атрамент?“ спитала невдоволена учителька.

„Я ні, я ні, і я теж ні,“ відповіли всі разом.

„Ну, то сам з себе виляв ся!“ сказала учителька, „але те здасть мені не можливо. — Ганя почервоніла! Ганю, то ти не вважаєш?“ „Я ні, пані, а саме що вішла до середини.“

„А хто був у школі, як ти прийшла?“ „Лишень Мариня.“ Мариня почервоніла як вишенька.

„Отже то ти?“ спитала учителька. Мариня була собі соромливенька дівчинка; змінилась, очка найшли слізюньками і ані словечка не каже. Учителька гадає, що вже знайшла виновницю і що лиш хоче наказати їй, аж тут притьмом отворяють ся двері і входить Іринка. Пізнає відразу, на що заносить ся, приступає до п. учительки і каже: „Пані, прошу, простіть мені, Мариня невинна. То я перевернула каламар. Я не отікла, щоб сховати ся, а щоб руки обвинити від атраменту. Я не зробила того навмисно.“

кранні видав дня 23. жовтня розпорядок, після якого всі вивіски фірм в Ужгороді мають бути в українській мові.

Англія не буде підпирати Денікіна.

Віденське БК. доносить з Лондону: В промові проти англійської інтервенції в Росії заявив Лойд Джордж, що треба буде зречися підпирати морально й матеріально Колчака й Денікіна. Французський уряд в також цього погляду, бо не думає далі складати нових жертв на річ Росії.

Положене в Польщі.

Як доносять найновіші вісти, польське правительство зарядило загальну мобілізацію. Причиною малоб бути се, що максималісти приговляють ся наступом на Польщу. Ну-ну, і готово еще справдити ся се, що вже нераз її свої й чужі пророкували, себто, що Польща мусить еще бороти ся, але не тому, щоб розширити своє крулевство „од моржа до моржа“, але щоб ратувати бодай те, що їй правно належить ся. Рівнож і на границях від Німеччини щось не на добре заносить ся.

„Так нам допомуж Буг“.

В українському львівськім журналі „Вперед“ читаємо ось що:

Від кількох днів товчється по польській буржуазній пресі резолюція станіславських залізничників Поляків, яку ухвалили на своїх зборах. В тій резолюції присягають станіславські польські залізничники всіх категорій, що колиб залізнична дирекція поважилася прийняти до залізничної служби хочби одного „зрадника“ Жида, що був в українській службі — вони застрайкують.

І словами: „Так нам допомуж Буг!“ — кінчиться присяга.

Тая правість і отвертість подобала ся п. учительці. Глянула мило на Іринку і сказала: „Як так, то гарно. Як коли що зробить ся, як не повинно бути, треба все признатись, щоб вина не спала на других. Хто нічо собі не робить з того, як других безвинно за него карають, то не варт доброго слова. За твою щирість дарую тобі кару; але на другий раз будь осторожнійшою. А ви всі діти памятайте не таїти ніколи правди. Не вільно ніколи за нічо, навіть за всю золото на сьвіті сказати неправду. — Брехачем кожний погордає і ніхто ему не вірить, навіть як каже правду. Але далеко більше варт погорди такий брехач тоді, як хто за его брехні має школу.“

Так сказала п. учителька, а Ви, Діти, запам'ятайте собі сі мудрі її слова.

Щирість.

Раз тиснув ся крізь людей і сторожу малий хлопчина до папи Пія IX. Пететиснув ся, стану перед папою і подав папір. То була просьба. Він сам її написав. Стояло: „Сьвятий Отче! Я маю убогу, любу, хору маму. Я сам ще за малий, щоб заробити на житє для себе і для мамі. Наш господар викине нас на улицу, як не заплатимо ему 4 талари комірного. Ах, як же щасливі були-б ми, коли лиш тих 4 талари! Сьвятий Отче! позичте мені тих 4 талари, а як я буду великий, то віддам Вам їх.“

Та просьба зворушила папу, довідавшись о матір, казав дати хлопчині 10 таларів. „Ні, я потребую лишень 4 талари!“ кликнув малий Римлянин повен радості. Пій прихилив ся до хлопчини, положив руку на

его голову і сказав: „Возьми, возьми сину! Штири для тебе, шість для хорої матери, а доки не будеш великим, я сам буду платити комірне.“

Правда, як щиро! Навіть шістьох таларів боїть ся, бо му не треба лиш штири..

В Угрях останні вибори показали, що нарід хоче і їде за монархією.

В Австрії всі той гадки, що одинокє іх спасене се злука Австрії з Німеччиною.

В Німеччині першим кандидатом на президента старий Гінденбург.

В Франції вибрано на президента Дешанеля. Знаний Клемансо уступив з причини недуги.

Ліра Народів відбула дня 16. м. м. перше своє засіданє.

„Гріппа“ в півн. Америці.

Часописи доносять, що слабість „гріппи“ (та сама що і тут у Бразилії була) поновляється знова у многих місцях півн. Америки. Згадана слабість панувала також і Европі.

Посмертні згадки.

Тит Ревакович.

„Вперед“ повідомляє, що у Львові помер визначний український діяч, судовий радник, Тит Ревакович. Великий опікун Українців Бразилійських.

Теодор Матюшевський.

Наспіли телеграми, що в Атенах, столицім місті Греції, помер шеф української дипломатичної місії Теодор Матюшевський.

Небіщик Матюшевський ще в молодих літах належав до найрухливішого громадянства 80 та 90 років, що стояло під проводом Антоновича, Кониського та Нечуя — Левицького. В часах першої російської революції 1905 р. був співробітником „Гро-

его голову і сказав: „Возьми, возьми сину! Штири для тебе, шість для хорої матери, а доки не будеш великим, я сам буду платити комірне.“

Правда, як щиро! Навіть шістьох таларів боїть ся, бо му не треба лиш штири..

КОЛИДА ДІТЯМ НА СИРОТИ В ГАЛИЧИНІ (З осель Прудентополіс.)

Лінія Бара Гранде П. с.	268800
„ Унія „	64200
„ Новембро „	108100
„ Накер „	78700
„ Нова Галіція „	228500
„ Капанема хл. „	78700
„ „ дівч. „	138800
„ Маркондес „	58300
„ Коронель Б. і Тірге „	138500
„ Вісконде Гварапава „	148200
„ Іваї П. с. „	68300
„ Овгубро „	68000
„ Пальміта „	78300
„ Конзуль Поль „	68500
„ Круз Машадо „	68000
Разом:	1588900
В попереднім ч.	2868000
Загальна сума виносить:	4448900

З+А+Г+А+Д+К+И

Таке було. Питав ся наймит газди, чи він видів, як пара волів буде літати у возлу? А газда на то не дав віри. А Ви що на те скажете?

неадської Думки" та "Ради", та брав опісля частку у видавництві української енциклопедії. Наслідком перетому попав в чахотку навіть грецький клімат не міг врятувати його. Земля нашим робітникам най буде екша пера.

В: Куц

Без дороги.

(Продовжено.)

Свої і чужі.

3

Ану, Українські вендлярі, скажіть публічно "Праці", хто з вас читав і знає, які паходи і з якими товарами прибули в міську влітку місяці до Рію? Правда, вас то не цікавить? А якже ви можете знати, на чім цінна піднеслась а на чім понижлась? Ви знаєте напру, по чому, в Куритибі камфора? 60\$000 кіло! А ви знаєте що послужило за причину що ціна на матерії знова підскочила? Чи ви читали, що згорів у Рію величезний склад матерій? Ні. А це дуже важко: по тій причині підноситься ціна, бо по кашені гуртівників, гуртівників вас, а ви кольоніста.

А з того цілком природно витікає, що ви гандлярі запізнені, що ви почувате чи довідетеся про зміну цін, коли ціну знов змінило в инчий бік. І звідси виходить та причина, що вас так злостить: Поляки продають дешевше і до них пані кольоніст несе свій гріш; несе не дивлячись ні на договори ні на які патріотичні напівняння!

Перейдім до осіб. На Малеті наші вендлярі парикають, що не можуть витримати конкуренції з А. Дзецінім. Чому не можуть? Той слякй та такий лях продає занадто дешево. А чому він продає дешево? Ось цього наша братія гандлюючи не хоче порозуміти.

І ще був в Rio Grande коли прийшла по часопеях чутва, що гуртівники дуже занепокоєні приходом великої кількості американських товарів і спускають на 20, на 30, а навіть на 40 відсотків дешевше, ніж раніш. То тягло ся недовго, але хто використав той час. Не знаю напевне, але думаю, що й Дзецінний використав момент і час. Чому ви не використали? Не мали стівки грошей? Брехня! Ви мали більше!! Але про гроші потім.

На когоч гніватись, що кольоністи ідуть до Поляків, хоч би до того грічі проклятого Дзецінного? На нього чи на кольоністів? Я думаю, що треба гніватись як раз на себе на свою непорядність, на своє назадність.

Візьмім такий рахунок:

Пришло сто ширих українських патріотів на Малет. Кожен мав у кишені 15\$ і кожен хотів купити шукку полотна дітям на сорочки. Решта, що мало лишитись, кожен приобіцяв зложити на "Оборону України". Привуєтім, що вони зайшли до Василя Груши і довідались, що полотна коштує 15\$. Пішли до Мойси 15\$. До Демка 15\$. Котрийсь зайшов до Дзецінного і там йому сказали, що таке саме полотна коштує 13\$. Де купувати? Ось тут і розгадайте, хто мудрий! Купувати у своїх значить нічого не дати на українську справу; купувати у Поляків значить ставити шибениці на своїх братів у Галичині!

Адвокат
Dr. TRASYBULO LINS-FILHO,
у прудентополи.

Принимав всякі справи цивільні, гандлеві, кримінальні. Виготовляв інвентарі, арроляменти і прочі всякі справи входячі в обсяг адвокатури. Ітересанти най удають ся до п. Вас. Лопатюка. Памятайте о сім, що всякі справи предкладаєте в українській мові.

Канцелярия містить ся:
Hotel Victoria — Prudentopolis.

Позір! — Позір!
ЛІНІЯ ІВАЇ І ОКОЛИЦЯ!
Linha Ivahy — Prudentopolis — Parana.
ОЛЕКСА МАРТИНЕЦЬ.

Поручаю всім Українцям мій новоотворений склеп. Найдешевші товари споживчі, знаряди до ужитку домашнього. Купую збіже герву і всякі продукта кольоніальні. Чого Вам потреба, купите і будете вдоволені. Жаден Українець не може оминати, а іти до свого Українця.

Alexandre Martinete.
Ivahy — Prudentopolis — Parana.

Шкленяр і Син.

Великий склад різнородних матерій — зелся і прочих. Агенция Банків: «Banco do Brasil», «Banco Franco-Italiano» і «Banco Nacional do Comercio».

Суб-Агенция компанії асекураційної земельних і водних (морської): «Companhia Alliança da Bahia».

Стала кореспонденция комерцияльна (гандлева) з найбільшими фірмами.

Купують в великій кількості: герву, віск, і мід.

Говорить ся по Українськи.

SZKLENIARZ & FILHO.
Teleg. „SZKLENIARZ“
Prudentopolis — Parana — Brasil.

Фаному глибоко думати, хто йому поміг опадати?

Тим часом по довім та тяжкім мисленю він мусить прийти до питання: хто ліпший у ній справі: свої чи чужі?

Гандлярі чи ринкові перекупки?

Кажуть, що була така мудра малва, яка любила дивитись у зеркало. (Це ще було тоді, як звіри говорили.) Коли там бачила своєю поморщену і скривлену морду, то ваздала, що та морда дуже паскудна, цілком така як у її куми. Тишилась тим, що себе вважала кращою, про що розмовляла сама з собою. Ведмідь підслухав ту розмову і сказав малці, що немає потреби послатись на купити писок, бо дзеркалі є її власний, і що за паскудну треба вважати не куму а саму себе. Думаю, що ведмедева порада не сподобалась малці... Але, що зробити? Правда була на боці ведмеда: у дзеркалі відбивався не куми писок, а самої красуні, що в ньо-

як ми в Поляків на гурт купували! Ми тепер беремо в Gambassi, в Romani в Carniciali etc. Ми давно вже покинули Поляків!

О! То не аби який госту!

Але таким, „поступом“ далеко не зайдеш, бо практично, що до вашого становисьма, лво склепарів, ніякого значіння немає. Єдине, що можна сказати не те, що Богу дякувати вашими грішми не польськї патріоти Галичину душать, а італійськї патріоти на Юго-славів ланці кують!

Але ви як були перекупками так ними лишались! Ян висіда над вами польська конкуренция, так і висить далі!

Я переш, що ви добре знаєте, чому воно так, але признатись до правди, але взяти під розвагу — ви і не вмієте і не хочете!

Отже так. Ви добре знаєте, що чим більше краму купується за оден раз, тим дешевше його можна купити; чим швидше крам заплачений, тим більше desconto робить фабрикант. Значить, коли купується ся багато

Найбільший український склеп в Прудентополи
Василя Войтовича.

Продаєть ся по ціні уміркованій. Одинока фірма, яка вдвоєвить Вас за Ваші гроші! Вступіть і переконайте ся, бо то не коштує нічо.

Біліший вибір найрізнородніших матерій, наймодніших кольорів касеміри, коців, готових убрань, чисто-вовняних пал, полотна, хусток, стяжок, капелюхів солом'яних і сукняних, ниток до шиття, вишиваня і ручних робіт, зимових шалів, парфум, перфумованого мила, скла, начинь кухонних, зеліза, машин до шиття, пороху, шроту, фугетів, славної пасти „Фаворіта“ і шнурівок; книжок, та приборів шкільних.

НАПИТКИ КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ.

На складі завсїгди: хміль, олій до фарб, свїчки мїльові, а подостатком муки найліпших марок, соли грубої, меленої і рефінованої столової; Sal Glauber, Sal amargo, нафти, тютюну, рижу, цукру, фарини кукурузяної і мандькової, фасолі, кави зернятами, незрівнаного смаку паленої і чай з Індій.

Завсїгди свїже насїне.

Продаю всім, з моєї власної цегольні ЦЕГЛУ, яку узнано за найміцнішу, найлекшу і найпрактичнійшу до мурованя; ЧЕРЕПИЦЮ: витревалу, найменшої ваги, а найсильнішу. Скуповую на велику скалю герву та иньші красві продукта.

Посїдаю велике і рівне подвірє на заїзд, а на случай потреби просторий, супокійний нічліг.

Wasilio Wojtowycz
Prudentopolis, Parana, Brazil.

Чи пили Ви коли каву з української фабрики?

Зайдіть до Григорія Кушніра кольонія Шавієр да Сільва — Пандуа С. Катаріна.

Там дістанете: каву палену найліпшої якості — без домішок ароматичного запаху в фабриці „ТАЙО“

Kuchnia Gregorio Colonia Xavier da Silva
corr. Papanduva S. Catharina

чимсь показатись перед світом? Нема! Ми знаємо муарі, щоб слухати поставили гурту; ми знаємо чесні, щоб ми довірили в нас свій гріш! Ми волимо жити в Україні в кишені Романа, але щоб ми до вірної спідки стали! Агій на нього! А щоб він та на мої гроші купував? Га?! Та волю вазь сязому та та такому Полякові поклонитись. А ні!

Що-ж можемо ми сказати на те, що ви, склепарі Українці, досі не знаєте не то, що в Куритибі, але й на Малеті або на Іраті свого склепу гуртового? Можемо сказати от що: або ви великі злоді, що судачи весь світ по собі, не хочете довірити нікому своїх грошей; або ви великі блазні, що не бачите, де ви стоїте, що не прочуваете, що проти вас, як проти визискувачів Жидів у Галичині повстає маса, повстає люд!

(Дальше буде.)

Позіші телеграми.

думаю, що й Дзецінний використав мою імя. Чому ви не використали? Не мали старий грошей? Брехня! Ви мали більше! Але про гроші потім.

На когось гніватись, що кольтоністи ідуть до Поляків, хоч би до того трічі проклятого Дзецінного? На нього чи на кольтоністів? Я думаю, що треба гніватись як раз на себе на свою непорядність, на своє назадництво.

Візьмім такий рахунок:

Прийшло сто ширях українських патріотів на Маллет. Кожен мав у кишені 15\$ і кожен хотів купити штуку полотна дітям на сорочки. Решта, що мало лишитись, кожен приобіцяв зложити на „Оборону України“. Припустім, що вони зайшли до Василя Гурини і довідались, що полотно коштує 15\$. Пішли до Мойси 15\$. До Демка 15\$. Которийсь зайшов до Дзецінного і, там йому сказали, що таке саме полотно коштує 13\$. Де купувати? Ось тут і розгадайте, хто мудрий! Купувати у своїх значить нічого не дати на українську справу; купувати у Поляків значить ставити шибениці на своїх братів у Галичині!

Я сам, особисто, не розгадаю такої загадки, хоч я її загадав. Сподіюся, що редакція „Праці“ дасть кожному місце, хто розв'яже мудре питання. А розв'язати треба, бо люд того жде. Кричати, сварити, нарікати на непатріотичність — мало того! Є багато Українців кольтоністів, що відривають дітям від писка та понирають народну справу. А як немає з чого? Кольтоніст шукає де ошачити, а ошадити нема де. Іде за патріотичним кликом до своїх, а свої обдирають, як лису на лиса. Вони не можуть продавати дешевше? То нехай можуть! Хай учать ся! А як ні, то хай уступають ся, дадуть місце тим, що можуть.

Бо йдучи за ширим почуттям народного обов'язку кольтоніст шукає де-б знайти той грин, яким би поміг своїй рідній справі. На своє превелике диво він його знаходить у ворога! І чи йому бідному, темному, зацо-

фаному глибоко думати, хто йому поміг ошадити?

Тим часом по довгим та тяжким мисленню він мусить прийти до питання: хто ліпший у цій справі: свої чи чужі!

Гандлярі чи ринкові перекупки!

Кажуть, що була така мудра малпа, яка любила дивитись у зеркало. (Це ще було тоді, як звіри говорили.) Коли там бачила свою поморщену і скривлену морду, то казала, що та морда дуже паскудна, цілком така як у її куми. Тишилась тим, що себе вважала кращою, про що розмовляла сама з собою. Ведмідь підслухав ту розмову і сказав малій, що немає потреби послатись на куми писок, бо дзеркалі є її власний, і що за паскудну треба вважати не куму а саму себе. Думаю, що ведмедева порада не сподобалась малій... Але, що зробити? Правда була на боці ведмеда: у дзеркалі відбивався не куми писок, а самої красуні, що в нього дивилась ся.

Наші великі патріоти (мають великий патріотичний писок) нагадують мені ту малпу. Коли б їм сказали, що дорогу до польських склепів вони показували і показують, — то стрих би на гнівались! А тим часом, кого вони мають за своїх гуртовників? Чи не Поляків? А коли не мають тепер, то хто з них не мав у минулім?

Коли я був у своїм часі голодним учителем в Дорізоні, то не раз мусів бувати на Маллеті. Я там бачив на власні очі, як склепарі Українці приїздили возами до... угадайте, до кого?

До Романа!

Як я був телеграфістом на дорізонській станції, то мусів нераз переписувати колійові фактури, і бачив, що й дорізонські вендарі сироваджували собі товари. вгадайте від кого?

Від Романа і від Дзецінного!

То дуже і дуже здалека: для тих, що приїздили возами, то часом цілих сто метрів треба було везти! Для тих, що діставали через залізницю, то аж 12 кілометрів!

Що ж то за гандель такий?! „Не можу тавише!“ — просить ся такий піби склепар, а на самім ділі польська перекупка. А чому він не може? Зараз пояснимо.

Пан Роман чи пачий пан, коли продає таким убогим перекупкам, то ввечняє, що він дає по такій ціні, що в дрібницю можна буде продати як раз так, як він продає у себе. Перекупка бере. Нараз пан, що слідить в газетах за ринковими цінами, бачить, що той крам падає у ціні. Він мусить пускати дешевше, але він усе таки заробить. А бідний вендар — перекупка?

Перекупка плаче, просить ся і бігмається, що для нього так продати то етратити. І він каже правду. Але не кольтоніст тому причиною! Кольтоніст почув, що там чи сам дешево, він іде туди, бо там заробить. Тоді йому кажуть, що він Кап, що він буде Польщу!...

Ні, коли вже казати правду, то важім одверто: Паньви Лизоручки, купують в Поляків, крутять на своїх братів у Галичині стрічок, але встанові так там давно вже приготований за ті гроші, що лишали Полякам Українські вендарі!

Я знаю, що мені скажуть: „Коли то було

як ми в Поляків на гурт купували! Ми тепер беремо Gambassi, в Romani в Carni- ciali etc. Ми давно вже покинули Поляків!“

О! То не аби який поступ!

Але таким, „поступом“ далеко не зайдеш, бо практично, що до вашого становиська, яко склепарів, ніякого значіння немає. Єдине, що можна сказати це те, що Богу дякувати вашими грішми не польські патріоти Галичину душать, а італійські патріоти на Юго-славів ланці кують!

Але ви як були перекупками так ними лишилися! Ян висла над вами польська конкуренція, так і висить далі!

Я певен, що ви добре знаєте, чому воно так; але признатись до правди, але взяти під розвагу — ви і не вмєте і не хочете!

Отже так. Ви добре знаєте, що чим більше крामу купується за оден раз, тим дешевше його можна купити; чим швидше крам заплачений, тим більше desconto робить фабрикант. Значить, коли купується багата та ще й за готівку, то можна часом два рази дешевше продати та ще набір, з обіцанкою заплатити на святого крутія!

Отсе є та причина, що ви, яко перекупки, не можете встояти на рівні з Поляками. Чи ви перекупки від Gambassi чи від Дзецінного — то ріжниця не робить! Робить он що ту ріжницю:

У Бразилії, а зглядно тут у Парані маємо три гатунки вендарів, які вживають ріжних способів, щоб утриматись на становиську гуртовників. Турки перші. Це міцно зв'язана гандльова організація, яку не розіб'ють ні громи ні бурі. Вони не пишуть Салім Дабіб і Компанія. Не потребують шуму. Але вони так зв'язані в одну родину, що тяжко бачити Турка, щоб упав у гандлю.

Бразиліяни. Ці з великим переском еднаються в гучні в Сіа, падають, встають, ніколи не жураються своїм унадком і знов за- оновують в Сіа.

Німці, Італіяни і Поляки. У них гандель має патріотичну підставу. І вони коли тримаються твердо, то завдяки тому, що захпаний найде потрібні средства, коли буде послатись на свій патріотизм. Таким чином ті чи пачі мають якусь змогу для того, щоб у життєвій боротьбі устояти на ногах та ще й дати підпору своїм братам, коли їм приходить зле. Таким чином, коли вони робляться з великих гандлярів меншими, чи з меншими перекупками, на них не падає тнь зрадинства, бо вони сяк чи так, а зв'язані зі своїми!

Світ стоїть так, що одиниця в нім що разу вартує все менше. Що є сила, що є дійсна підстава подій це загаль. Що чи хто буде в Бразилії залізничі? Companhia da Estrada de Ferro Auxiliare, це в Rio Grande do Sul, Companhia da E. de Ferro S. Paulo — Rio Grande — це в Парані. Companhia Sorocabana, Paulista, Mogiana і інші це в S. Paulo. Чому-ж не Гринь не Іван, не Петро, а компанія? А чому в нас кажуть, що гуртом добре й батька бити? Значить, кризь, куди кинь озем, де є основний сильного руху, дійсного богатства — то його створила компанія!

Яку-ж ви, мої великі мудрі українські склепарі, заложили спідку для того, щоб і з нами хтось зробився! Деж наша справа, ког- ра б стала парівні з другими, і могла б

чимсь показатись перед світом? Нема! Ми занадто мудрі, щоб слухати постанови гурту; ми занадто чесні, щоб ми довірили ко- мусь свій грин! Ми волимо жити й умерти в кишені Романа, але щоб ми до власної силки стали! Агій на нього! А щоб він та на мої гроші купував?! Га?! Та вождю шве- сякому та та такому Полякові поклонитись! А-я!

Що-ж можемо ми сказати на те, що ви, склепарі Українці, досі не маєте не то, що в Куритибі але й на Маллеті або на Іраті свого склепу гуртового? Можемо сказати от що: або ви великі злодії, що судячи весь світ по собі, не хочете довірити нікому своїх грошей; або ви великі блазні, що не бачите, де ви стоїте, що не прочуваєте, що проти вас, як проти визискувачів Жидів у Галичині повстає маса, повстає люд!..

(Дальше буде).

Последні телеграми.

(Від власного кореспондента.)

S. Paulo, 3 лютого.

Ряд Український відніс ся до Парижа, щоб прийти з скорою поміччю лікарською, бо тиф і холера іде поцілій українській державі. З Парижа доносять, що Одеса в українських руках.

З Бразилії.

Архипеп. з Маріяни. Преосвя, С'львейра, зістав іменованій членом почетним академії наук в Рію.

Знова штрайн, почали робітники в бразарні „Атлянтіка“.

В тих днях закінчело процес між Др. М. да Роша, а редактором „O Momento“. Редактора засуджено на два роки в'язниці і на 1.000 мільрейсів грошевої кари.

Пристань в Паранагаї будуть відновляти за три роки має бути викінчена.

Ходить чуток, що залізничця до Прудентополя і Гварапази в коротці почнеь робити. Підє она не з Понта Гроси, але з Іраті.

(Продовженє на стор. 4-й)

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП В КУРИТИБІ

Юрка Іванкова

ул. Martins Affonso № 6 (проти церкви).
Seccos e Molhados.

панятки краєві і заграничні. Купую збіже, і кольтоніній продукта. У склепі найде кожний товар йому потрібний до дому.

С вітає для Шап. III Кольтоністів.

PHARMACIA FERREIRA.

DIRECIDA PELO PHARMACEUTICO
Belmiro A. de Almeida

Rua: Dr. Vicente Machado — Prudentópolis
E. do PARANÁ.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ДРОГУЕРІІ І ХЕМІ-
НИХ ПРОДУКТІВ.

Особливіші ліки гомеопатичні
у плинах, як і всякі ліки на
ріжні хороби.

Приймаєть ся реценти у якій будь
години чи у день чи в ночі,
без проволоки.

Ціни догідні — умірковані.

Кравчарня „УКРАЇНА“ Василя Магаровського

Виготовляє всякі убраня від найдо-
розших до найдешевших: плащи, наміт-
ки, маринарки, сподні — взагалі все,
що входить в обєм кравецтва.

Вона роботи виконє егора, совісно —
після міри, крою і моди.

Ціни аляприступніші.

Українці! Попирайте завжди лиш
своїх!

ALFAMATARIA „UCRAINA“ de

Basilio Magarovskyi
Papanduva Sta. Catharina

Політика в Баїї, напружена з причини вибору нового президента. Не багато, лиш 23 муніципії прилучилось до опозиції.

Джума у Рію Гранде. Як довідуємось, то джума у Рію Гранде прибирає чим раз грізнійші розміри. Послідніми днями виїхало туди кількох лікарів в цілі придуження сеї страшної пошести.

Початок школи у Прудентополи. У місті Прудентополи наука у школі СС. Службениць почалась дня 2. лютого. Крім сего зачалась наука у школі на лінії Рію Прето, Маркондес (рядова), Барра Гранде, Віценте Машало, Кандідо Абреу, Нова Галіція, Конзуль Поль, Антоніна, Есперанса, Пікірі, Парана. Є надія, що вкортці отворять ся еще і по иньших лініях школи. Українці прудентопільські зрозуміли і пізнали в чім сила народу і дай Боже, щоби і прочі о тім наглядно пересвідчились, що лиш той нарід є сильний і могучий, котрий є просвітний, а жерелом просвіти є саме своя рідна школа.

Анна Кучма

Свати.

(Присвята Українцям — молодцям у Бразилії.)

Ти чванишся хлопче жвавий,
Щось ти перший до забави
А скажи чи і до роботи
В тебе тільки є охоти?

Ти чваниш ся, щось багатий;
Можеш грішми розкидати,
Грати в карти і гуляти,
Та ще балі виправляти.

Ти чваниш ся хлопче жвавий,
Що ти зріс між чужинцями?
І цураєш ся мови тої,
Що розважать батьки твої?

Ти чваниш ся хлопче з того,
Щось видів світа много

І отсі ліси далекі
Здовж їздив в попереки?
А чи знаєш ти чванливий,
Рідний люд свій нещасливий?
Рідний край свій Україну,
Зласки ворога руїну?...

А чи знаєш хто тут власник?
А хто зайда галапасник?
З ким? за що? нам треба бить ся
А до кого прихилить ся?

А чи знаєш ти бувалий,
Наш мрій, ідеали?
У просвіті міць єдина
І „Самостійна Україна!“

А чи вмієш ти багатий,
Для бідноти працювати?
І замість пустить на забаву,
Дать сиротам на підмогу?

Я полюблю лиш такого,
Хто робітник люду свого
І етим до спілки у родині,
Буду служити Україні!...

Уніоу да Віторія 19—1—1920

Оголошення.

до пп. купців і загалу.

Освідчаємо, що відступаємо від справи, яку велисьмо в суді S. Matheus проти п. Стефана Матіского, купця замешкалого в Дорізоні, з причини не додержання умови торговельної (закупна герви). П. Ст. Матіский покриває всі кошта і освідчає ся вдоволенним, та запевняє нам і на дальше своє торговельне довіре.

Іван Гофман-Сини.

Понта Гросса 10/1 1920.

Потреба робітників до дорментів на Antonio Rebouças. Платня від 1\$200 і висше після згоди.

Frederico França Junhor.

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого склепу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стації залізничої.

В його склепі знайде кожний Українець найлучший і найдешевший то вар. О сім переконаєсь кожний, хто вступить в хату Никити Доняка. Простора сая повна Seccos e Molhados, зелєз, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприсутнійшій. Переїзджаючі можуть переночувати, або в бараку, або в саях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі склепом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

*Купую герву-матте і иньші продукта кольоніяльні.

До кожного потягу вислаєсь власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополи і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Donlak — Iraty — Paraná.

Роман Сікора має шакер з будипками, водою, гервою, оплачений до продажі. Зголосуватись до Романа Сікора в Маркондес.

Пошукуєть ся дяко-учителя.

Кольонія Антонію Кандідо пошукує учителя, що знавби провадити науку в двох мовах, т. є. українську і португальську і дяківство.

Першеньство має п. Марко Левуш.

За комітет Олєкса Шаравара і Г. Флисака.

Український склеп ХРУНІА І БРАТА. в кольонії Вера Гварані.

Продаємо ріжнородні продукта по найтаньшій ціні.

Купуємо усякі продукта кольоніяльні, як герву-матте, обручі з тімбо, кору з брамомуні, віск, масло кури, і т. д.

На складі єть кава, цукор білий і жовтий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи сукнинні і соломнинні, і т. д.

Chrun & Irmão

Vera Guarany — Paulo Frontim, Paraná.

Др. Олександр Нікольский лікар — медик в Прудентополи

приймає слабих що дня від год. 1-ї до 3-ї в українськім шпитали
ВЕСПЛАТНО ДЛЯ ВІДНИХ.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП Івана Мойси

В Марешаль Маллет
ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта по найтаньшій ціні. Купує усякі продукта кольоніяльні, а найцікавше, що платить доросше як другі склепарі.

ПП. З КОЛЬОНІЙ

прошу прийти у мій склеп і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу? Я сьвідомий, що переконаєтесь, що кажу правду!

João Moisa

Marechal Mallet Paraná

Де є Никола і Ілько Березюк, і Максим Калинович?

Були у Вінніпегу. Нехай зголосять ся до Івана Калиновича сина Федька, через редакцію „Праці“.

Пошукую свого брата Петра Кіналь зі села Стриганець пов. Бережани — Галичина. Замешкав в Нью Йорку, в Америці. Хтоби знав про його побут або він сам, хай зголосить до Івана Кіналь, Paulo Frontin, Paraná — Brazil, або до Ред. „Праці“.

ANTONIO REBOUÇAS PARANÁ Riosinho CASA DO POVO

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО

В АНТОНІЮ РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстарших склепів у цілім муніципії Іраті

Продаю товари ріжнородні — яких справді хто забажає — ФАБЕНДА — ЗЕЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужиткоу домашнього і рілничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву. На складі КАВА — ЦУКОР — усеї споживчі товари. Капелюхи — стрільні артикули — окраєні зі золота як брошки, перетені, ланцужки до годинників і т. д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi
Antonio Rebouças Paraná

В. КУН І СИН

ІПІРАНГІА ГВАЖУВІРА ПАРАНА

Поручаю мій склеп при фабриці КАП ФЛЯШКОВИХ, купую всякі продукта краєві, продаж гуртовна і деталічна.

W. KUN & FILHO

Guajuvira Paraná

Ширіть „ПРАЦЮ“!

ЦЕЗАР ШУЛЬЦ

CORITUBA, RUA: BARAO DO SERRO AZUL

№ 12 — 14.

Caixa postal № 12-14

Telephone № 193.

Мієть у своїм домі: книгарню, печатню, переплетню, споряджує печатки кам'яні, металеві під лак, як також кліші, картини металеві, та иньші роботи гравірує на цинку сьбілі і золоті, книжки торговельні, інженерські, та всякого рода иньшого.

Великий склад варток і бльоків, церковних образів, сьвятиків як і всяких посудив до ужитку у церквах. Великий склад паперу і приладів до писання; зо-

CAIXA
POSTAL

BEBAM AS CERVEJAS

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого skleпу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стациї залізничої.

В його skleпі знайде кождий Українець найлучший і найдешевший то вар. О сїм переконаєсь кождий, хто вступить в хату Никити Доняка. Простора сая повна Seccos e Molhados, зелєз, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприступнійшій. Переїзджаючі можуть переночувати, або в бараку, або в саях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі skleпом Н. Доняка, є вдволені з его товару.

*Купую герву-матте і иньші продукта кольоніяльні.

До кождого потягу висилаєсь власний віз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополя і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Doniak — Iraty — Paraná.

CAIXA
POSTAL
246.

BEBAM AS CERVEJAS

DA

ATLANTICA

Atlantica

Luzitana

Curitibana

Porter

TELEPHONE 454.

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ — ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А.
(ул. Ігвассу — Куритиба) ???

ПИВА:

ясні:

Атлантика
Люзитана
Гамбург
Куритибана
Паранаенсе

темні:

Мюнхен
Кульмбах
Демократа
Портер

НАПИТКИ:

Атланта

Більс

Вода Столова

Женжібре

ГАЗОЗИ з:

Цитрини

Абакаші

Черешень

Малин

Помараньч

Солова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни!
Роздаємо насіне ячменю за контрактом або продаємо вибіране насіне ячменю!

Сухі дріжджи Атлантики є найлучші і економічні.

Екстракт з солоду, се найлучше лікарство проти кашлю і відновляющий сили.

кі продукта кольоніяльні, а найцікавіше, що платить до-росше як другі skleпарі.
ПП. З КОЛЬОНІЙ

прошу прийти у мій skleп і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу? Я сьвідомий, що переконаєтесь, що кажу правду!

João Moisa

Marechal Mallet

Paraná

бриці КАП ФЛЯШКОВИХ, купую всяк продукта красві, продаж гуртовна і деталічна.

W. KUHN & FILHO

Guajuvira

Paraná

Ширіть „ПРАЦЮ“!

ЦЕЗАР ШУЛЬЦ

CORITIBA, RUA: BARAO DO SERRO AZUL

Nos 12 — 14.

Telephone
№ 193.

Caixa pos-
tal № 12-14.

Містить у своїм домі: клягарню, печатню, переплетню. Споряджує печатки кавчукові, металеві під лок, як також кляші, картки металеві, та иньші роботи гравірові на цинку сріблі і золоті, книжки торговельні, инженерскі, та всякого рода иньшого.

Великий склад варток і бляоків, церковних обраів, свєчників як і великих посудин до ужитя у церквах. Великий склад паперу і прирядів до писаня; зошити ріжної якости, друки фактурові, посьвідви побору грошій, піл, меморанда, — гартки візитові і т. п.

Оправляєє книжки і прикрашаєє післа найновійшої форми.

Цїни приступні — найприступнійші.

CEZAR SCHULZ.

CORITIBA Rua: Barão do Serro Azul 12 e 14. Paraná — Brazil.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Одрецький — Козакевич

В

ІРАТІ

ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям з Іраті, як і з подальших околиць, наш skleп, який є завжди знаомотренний у найріжноріжнійші товари так красві, як і заграничні, найлучшої якости. Великий вибір ріжнородних матерій, коців, капелюхів, вовняних пал, хусток, білого полотна, черевики з фабрики Фаворита, осотові вовняні убраня і многі иньші товари галентарійні.

НАЧИНЄ КУХОНЕ — ЗЕЛІЗО.

Має завжди на складі велику скількість: МУКИ пшеиничної житної і кукурудзяної, ЦУКОР жовтий і білий. Каву в зернятах і мелена, СІЛЬ НАФТА, ОПІЙ, ріжнородні ФАРВИ, КОНСЕРВИ, ГОРІВКА з Моретес, напитки красві і заграничні.

Скупуємо герву — віск і мід для ПП. Каросників є портера, січки і кукурудзи не брак.

Продаж деталічна і гуртовна для прибувших залізницею нічліг.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА.

ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

На услуги Шановної Публіки. Телеграфічна адреса: „Kozak Iraty“.